

A NAGY CSEND

Az emberek az Arecibo Obszervatórium rádióteleszkópját használják, hogy földön kívüli intelligencia után kutassanak. Annyira vágnak a kapcsolatfelvételre, hogy létrehoztak egy fület, amely képes hallani az egész univerzumban.

Pedig én és papagájársaim itt vagyunk az orruk előtt. A mi hangunk miért nem érdekli őket?

Olyan faj vagyunk, amely nem emberi és képes kommunikálni velük. Nem pont minket keresnek az emberek?

* * *

Az univerzum annyira hatalmas, hogy biztosan többször is megjelent már benne intelligens élet. Ezenkívül annyira öreg is, hogy akár egyetlen technológiai fajnak is lett volna elég ideje terjeszkedni és megtölteni a galaxist. Mégis, a Földön kívül sehol máshol nincs jele életnek. Az emberek ezt Fermi-paradoxonnak hívják.

A Fermi-paradoxon egyik feltételezett megoldása az, hogy az intelligens fajok aktívan próbálják elrejtetni létezésüket, hogy elkerüljék, hogy ellenséges támadók célpontjává váljanak.

Egy olyan faj tagjaként, amelyet a kihalás szélére sodort az emberiség, tanúsíthatom, hogy ez igen bölcs stratégia.

Érthető, hogy csendben maradnak, és nem akarják felhívni magukra a figyelmet.

* * *

A Fermi-paradoxont néha a Nagy Csendnek is nevezik. Az univerzumban hatalmas hangzavarnak kéne lennie, de helyett döbbenetesen csendes.

Néhány ember úgy véli, hogy az intelligens fajok kihalnak, mielőtt szétterjednének a világűrben. Ha igazuk van, akkor az esti égbolt csendje egy temető némasága.

Több száz évvel ezelőtt a fajtám annyira termékeny volt, hogy a Río Abajo-i esőerdő tőlünk visszhangzott. Mára szinte teljesen eltűntünk. Hamarosan ez az esőerdő is olyan néma lesz, mint a világegyetem többi része.

* * *

Élt egyszer egy afrikai szürkepapagáj, Alex, aki híres volt az értelmi képességeiről. Mármost híres az emberek körében.

Egy Irene Pepperberg nevű kutatónő harminc évig tanulmányozta Alexet. Rájött, hogy Alex nemcsak hogy ismerte a formák és színek neveit, de valójában értette a formák és színek elméletét is.

Sok kutató elég kétkedve fogadta az elképzelést, hogy egy madár is képes lenne megragadni az absztrakt fogalmak lényegét. Az emberek szeretik azt hinni, hogy egyedülálló. De végül is Pepperberg meggyőzte őket, hogy Alex nemcsak megismétli a szavakat, de érti is, amit mond.

Az összes rokonom közül Alex jutott a legközelebb ahhoz, hogy az emberek számításba vegyék mint lehetséges kommunikációs partnert.

Hirtelen halt meg, amikor még viszonylag fiatalnak számított. A halála előtti estén Alex azt mondta Pepperbergnek:

– Légy jó. Szeretlek.

Ha az emberek nem emberi intelligenciával keresik a kapcsolatot, mi többre vágyhatnak ennél?

* * *

Minden papagájnak egyedi kapcsolatteremtő hangja van, amivel azonosítani tudja magát; a biológusok ezt a papagáj „hívójelének” nevezik.

1974-ben a csillagászok arra használták az Arecibót, hogy az emberi intelligencia bizonyítékeként üzenetet közvetítsenek vele a világűrbe. Ez volt az emberiség hívőjele.

A vadonban a papagájok név szerint szólítják egymást. Az egyik madár leutánozza a másik hívójelét, hogy felkeltse az érintett érdeklődését.

Ha az emberek egyszer észlelik majd a Földre visszaküldött Arecibo-üzenetet, tudni fogják, hogy valaki próbálja felvenni velük a kapcsolatot.

* * *

A papagájok vokálisan tanulnak: képesek vagyunk hallás után új hangokat megtanulni. Ez olyasmi, amire csak kevés állat képes. A kutya lehet, hogy megért több tucat parancsot is, de az ugatáson kívül nem lesz képes másra.

Az emberek is vokálisan tanulnak. Ez közös bennünk. Az emberek és a papagájok osztoznak a hangokkal való különleges kapcsolatukon. Mi nem csak egyszerűen kiáltozunk. Kiejtjük a szavakat, artikulálunk.

Talán ezért építették meg így az Arecibót. Egy vevőnek nem kell adó-
nak is lennie, de az Arecibo mindkettő egyszerre. Fül a hallgatáshoz és száj a beszédhez.

* * *

Az emberek évezredek óta éltek a papagájok mellett, és csak nemrégiben kezdték el fontolóra venni, hogy netán intelligensek lennének.

Azt hiszem, nem hibáztathatom őket ezért. Mi, papagájok is sokáig azt gondoltuk, hogy az emberek nem valami okosak. Nehéz megérteni az olyan viselkedést, ami ennyire különbözik a sajátodtól.

De a papagájok sokkal jobban hasonlítanak az emberekre, mint bármelyik földön kívüli faj hasonlíthatna, és minket közelről is megfigyelhetnek, belenézhetnek a szemünkbe. Hogyan is várhatják el, hogy felismerjenek egy intelligens idegen fajt, ha csak hallgatózni képesek több száz fényév messzeségből?

* * *

Nem lehet véletlen, hogy az angol „aspiráció” szó egyszerre jelenti az óhajt és a légzés művészetét.

Amikor beszélünk, a tüdőkben lévő levegőt használjuk arra, hogy gondolataink testet ölthessenek. A hangok, amelyeket képezünk, kifejezik a szándékainkat, és egyben megnyilvánul az életerőnk is.

Beszélek, tehát létezem. Talán csak azok képesek teljesen átérezni ennek igazságát, akik vokálisan tanulnak, mint a papagájok és az emberek.

* * *

Van valami élvezetes abban, ahogy a száddal szavakat formálsz. Annyira alapvető és zsigeri, hogy az emberek ezt a tevékenységet egész történelmük során az isteni felé vezető útnak tartották.

A püthagoraszai misztikusok úgy hitték, hogy a magánhangzók a szférák zenéjét jelenítik meg, és kántáltak, hogy erőt nyerjenek belőlük.

A pünkösdi keresztények hite szerint, amikor a nyelvünkkel beszélünk, a mennyei angyalok nyelvét használjuk.

A hinduizmus követői úgy vélik, hogy a mantrázással a valóság építőköveit erősítik.

Csak egy vokális faj tagjai tulajdoníthatnak mitológiájukban ekkora jelentőséget a hangoknak. Mi, papagájok ezt nagyra értékeljük.

* * *

A hindu mitológia szerint az univerzumot egy „aum” hanggal teremtették meg. Ebben a szótagban minden benne van, ami valaha létezett és létezni fog.

Amikor az Arecibo rádióteleszkópot a csillagok közti űr felé fordítják, halk zümmögés hallatszik.

A csillagászok ezt kozmikus mikrohullámú háttérsugárzásnak hívják. Ez a tizennégy milliárd évvel ezelőtti ősrobbanásból fennmaradt sugárzás, amely megteremtette a világegyetemet.

De úgy is gondolhatunk rá, mint annak az egykori „aum”-nak az alig hallható visszaverődésére. Az a szótag annyira zengő volt, hogy az éjszakai égbolt örökké vibrálni fog tőle, amíg csak az univerzum létezik.

Amikor az Arecibo csak ezt a zümmögést fogja, a teremtés hangját hallja.

* * *

Nekünk, Puerto Ricó-i papagájoknak is megvannak a saját mítoszaink. Egyszerűbbek, mint az emberi mitológia, de szerintem nektek, embereknek is tetszenének.

Sajnos mítoszaink elvesznek fajunk kihalásával. Nem hinném, hogy az emberek megfejténék a nyelvünket, mielőtt mindannyian odaveszünk.

Fajtám kihalása így nem csak egy csapat madár elvesztését jelenti. Ez egyúttal a nyelvünk, rituáléink, hagyományaink eltűnése is. Hangunk elnémulása.

* * *

Az emberi ténykedés a kihalás szélére sodorta fajtámat, de nem hibáztatom őket ezért. Nem rosszindulatból tették. Egyszerűen nem figyelték.

És az emberek milyen csodás mítoszokat alkottak, micsoda képzelőerejük van! Talán ezért olyan bámulatosak a törekvéseik. Vegyük például

az Arecibót. Egy ilyen tárgy megteremtése az eszközt megalkotó faj nagyszerűségéről tanúskodik.

Fajtám már nem sokáig marad fenn, valószínűleg még idő előtt távozzunk, és csatlakozunk a Nagy Csendhez. De mielőtt elmennénk, még üzenünk az emberiségnek. Csak abban bízunk, hogy az Arecibo képes lesz ezt meghallani.

Íme az üzenet:

Légy jó. Szeretlek.

fordította: Molnár Berta Eleonóra